

wystawa / exhibition

Nowosielski w Łodzi

Nowosielski in Łódź

otwarcie / opening

11.10.2023
środa, godz. 18⁰⁰ | Wednesday, 6 p.m.

wystawa trwa do / on view until

25.02.2024

miejsce / placems¹

Muzeum Sztuki w Łodzi
ul. Gdańska 43
msl.org.pl

okładka / cover
fragment pracy *Portret z oknem*, 1957, olej, płótno, 79 x 120 cm, Muzeum Sztuki w Łodzi / detail of the artwork *Portrait with a Window*, 1957, oil, canvas, 79 x 120 cm, Muzeum Sztuki, Łódź
© Muzeum Sztuki, Łódź

**Zadanie: publikacja i organizacja wystawy „Nowosielski w Łodzi”
dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego**

ms
Muzeum Sztuki

Instytucja kultury Samorządu
Województwa Łódzkiego
współprowadzona przez Ministra
Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

województwo [®]
łódzkie

Patronat

Patronat medialny

Nowosielski in Łódź

The twelve years Jerzy Nowosielski spent in Łódź coincided with his artistic maturation. They were distinguished by evident experimentation, but also a consolidation of the artist's main interests: abstraction, realism, and the art of the icon. This was the time of his first great artistic successes, but also of his unique stage-design work; finally, it was the period when Nowosielski took to monumental religious painting, which secured his place in art history. In his years in Łódź, he was also actively involved in the city's art community, which yielded mutual influence. As part of the celebrations of Jerzy Nowosielski's centenary (he was born 7 January 1923 in Krakow, and died 21 February 2011 there as well), the Muzeum Sztuki is commemorating the work of one of the most fascinating Polish artists of the twentieth century by recalling the Łódź period of his life.

Jerzy Nowosielski came to Łódź on 14 April 14, 1950. First, he lived at 113 Narutowicza Street, and in 1956 moved to 27 Zachodnia Street, where he had his own studio, today owned by Professor Andrzej Łobodziński. When he was twenty-seven years old he married Zofia Gutkowska, already having a number of artistic experiences behind him, including unfinished studies at the Krakow art school (the wartime Staatliche Kunstgewerbeschule with Stanisław Kamocki and the post-war Academy of Fine Arts with Professor Eugeniusz Eibisch), icon painting studies at the St. John the Baptist Univ Lavra in Univ, near Lviv, and an assistantship with Tadeusz Kantor at the State College of Fine Arts in Krakow. He had been associated with the Young Visual Artists' Group (Grupa Młodych Plastyków) formed around Kantor (Nowosielski would also go on to be a member of the second Krakow Group), as well as with a group of modern artists and the Krakow Artists' Club. Finally, he had participated in collective art shows, most importantly the exhibition of modern artists at the Club of Young Artists and Scholars in 1947, the exhibition *Polish Art Today* exhibition in New York (1948) and Chicago, and the *1st Exhibition of Modern Art* at Krakow's Art Palace (1948/1949).

During the Łódź period, among the themes that preoccupied Nowosielski, apart from a unique, organic version of the abstract, was realism. Although he made some attempts to implement Socialist Realism in his art, Nowosielski was never recognized as a part of the movement, and in 1950–54 he did not exhibit at all. Throughout the entire Łódź period, however, Nowosielski produced “realist” works: nudes, scenes of women on the beach, gymnasts and swimmers, genre scenes in interiors, portraits, groups with musicians, still lifes and landscapes, religious paintings, stage designs, and, last but not least, Łódź cityscapes.

In Łódź, Nowosielski initially made his living as the art director of the public Directorate of Puppet Theatres, later as a lecturer at the State College of Fine Arts,

and also as a full-time employee at the Municipal Design Office in Łódź, handling the color design of façades. Aside from artistic maturity, this period in Łódź apart from artistic maturity, brought him great success, as it led to his participation in the Polish exhibition at the 28th Venice Biennale of Art in 1956, and later in 1959 at the 5th International Biennale of Contemporary Art at the Museum of Contemporary Art in São Paulo, curated by Mieczysław Porębski, Nowosielski's friend, with Ryszard Stanisławski, the future director of the Muzeum Sztuki in Łódź.

On the art scene, Nowosielski quickly found himself among artists gathered around Teresa Tyszkiewicz; he also became friends with Stanisław Fijałkowski. He participated in after-hours discussions among artists in university circles. He also took part in a Łódź exhibition of the “moderns,” the *Exhibition of Eight Artists*, staged at the Center for Art Propaganda (Ośrodek Propagandy Sztuki) in 1956, and finally joined the Łódź-based Fifth Wheel (Piąte Koło) collective, active from 1957 to 1960, whose members included painters, poets, architects, and art historians.

He left Łódź in September 1962 as a mature artist in his late thirties. From then on, he would be based in Krakow, teaching at the Academy of Fine Arts.

This exhibition of Jerzy Nowosielski's works from his Łódź period includes a selection of paintings from the collections of Muzeum Sztuki in Łódź and the Teresa and Andrzej Starmach Collection in Krakow as well as from the Art History Institute of the University of Łódź, Częstochowa Museum, Municipal Art Gallery in Łódź, Museum of Sports and Tourism in Warsaw, Lubuska Land Museum in Zielona Góra, National Museum in Gdańsk, National Museum in Kielce, National Museum in Lublin, National Museum in Poznań, National Museum in Warsaw, Leon Wyczółkowski Regional Museum in Bydgoszcz, Toruń Regional Museum, and private collections. The stage and puppet designs, including those he created with his wife, come from the collection of Museum of Archaeology and Ethnography in Łódź; alongside the archival photographs of performances at the Pinocchio Theater in Łódź, they form a separate part of the exhibition. Textiles from the Academy of Fine Arts in Łódź, made by students under the guidance of Jerzy Nowosielski, will also be on display.

Paulina Kurc-Maj

Nowosielski w Łodzi

ms¹

Nowosielski in Łódź

Jerzy Nowosielski w pracowni

ul. Zachodnia, Łódź, początek 1958
dzięki uprzejmości Archiwum Galerii Starmach

Jerzy Nowosielski in his studio

Zachodnia Street, Łódź, early 1958
courtesy of Starmach Gallery Archive

Nowosielski w Łodzi

Dwanaście lat, które Jerzy Nowosielski spędził w Łodzi, przypadły na czas jego dojrzewania twórczego. Wyróżnia je łatwo zauważalne poszukiwanie, ale zarazem ugruntowywanie się głównych zainteresowań artysty — abstrakcji, realizmu i sztuki ikony. To czas, na który przypadają jego pierwsze wielkie sukcesy artystyczne, ale też wyjątkowa dla niego twórczość scenograficzna, wreszcie to okres, kiedy Jerzy Nowosielski rozpoczyna prace nad monumentalnym malarstwem sakralnym, gwarantującym mu dzisiaj trwale miejsce w historii sztuki. W swoich łódzkich latach artysta włączał się również w sposób istotny w artystyczne środowisko miasta — co nie pozostało bez obustronnego wpływu. W związku z obchodami rocznicy stulecia urodzin Jerzego Nowosielskiego (ur. 7.01.1923, Kraków — zm. 21.02.2011, Kraków) Muzeum Sztuki bierze udział w upamiętnieniu twórczości tego jednego z najciekawszych artystów polskich XX wieku, poprzez przypomnienie owego wyjątkowego, łódzkiego okresu jego życia.

Jerzy Nowosielski przyjeżdża do Łodzi 14 kwietnia 1950. Początkowo mieszka przy ulicy Narutowicza 113, a od 1956 roku przy Zachodniej 27, gdzie ma własną pracownię, dzisiaj należącą do profesora Andrzeja Łobodzińskiego. Ma dwadzieścia siedem lat, jest żonaty z Zofią Gutkowską i za sobą ma już szereg doświadczeń artystycznych. Nieukończoną naukę w uczelni krakowskiej (wojenna Staatliche Kunstgewerbeschule u Stanisława Kamockiego i powojenna Akademii Sztuk Pięknych u prof. Eugeniusza Eibischa), studia ikonopisarstwa w Ławrze Uniowskiej św. Jana Chrzyciela w Uniowie pod Lwowem, asystenturę u Tadeusza Kantora w Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych w Krakowie. Do tego związek z Grupą Młodych Plastyków, utworzoną wokół Kantora (później będzie też członkiem drugiej Grupy Krakowskiej), a także z grupą plastyków nowocześniejszych i krakowskim Klubem Artystów. Wreszcie ma za sobą udział w zbiorowych pokazach sztuki, przede wszystkim w wystawie plastyków nowocześniejszych w Klubie Młodych Artystów i Naukowców w 1947 roku, wystawie *Polish Art Today* w Nowym Jorku (1948) i Chicago oraz w *I wystawie Sztuki Nowoczesnej* w krakowskim Pałacu Sztuki (1948/1949).

W okresie łódzkim do tych interesujących Nowosielskiego tematów należą oprócz wciąż tworzonych kompozycji abstrakcyjnych, w tym wyjątkowych, organicznych, także zmagania z realizmem. Pomimo pewnej próby wdrożenia wymogów socrealizmu, jaką podjął, nigdy nie uznano Nowosielskiego za przedstawiciela tego nurtu malarstwa i w okresie 1950–1954 w ogóle nie wystawiał. Przez cały okres łódzki nieustająco jednak tworzył prace „realistyczne”: akty, sceny przedstawiające kobiety na plaży, gimnastyczki i pływaczki, sceny rodzajowe we wnętrzach, portrety, grupy z muzykantami, martwe natury i pejzaże, malarstwo sakralne, scenografie, a przede wszystkim pejzaże miejskie, łódzkie.

Nowosielski w Łodzi początkowo żyje z posady kierownika artystycznego państwowej Dyrekcji Teatrów Lalek, później wykładowcy w Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych, a także z etatu w Miejskim Biurze Projektów w Łodzi przy kolorystycznym projektowaniu fasad. Okres łódzki przynosi mu, oprócz dojrzałości artystycznej, ogromny sukces w postaci udziału w wystawie artystów polskich na XXVIII Biennale Sztuki w Wenecji w 1956, a później w 1959 roku w V Międzynarodowym Biennale Sztuki Współczesnej w Muzeum Sztuki Współczesnej w São Paulo, przy której z Mieczysławem Porębskim, przyjacielem Nowosielskiego, współpracuje wówczas Ryszard Stanisławski, przyszły dyrektor Muzeum Sztuki w Łodzi.

W środowisku szybko odnajduje się w kręgu twórców skupionych wokół Teresy Tyszkiewiczowej, ceni sobie znajomość ze Stanisławem Fijałkowskim. Jest uczestnikiem kulturalnych dyskusji o sztuce wśród artystów z kręgu uczelni. Bierze też udział w łódzkiej wystawie nowocześniejszych, tak zwanej *Wystawie ośmiu artystów* w 1956 roku, w Ośrodku Propagandy Sztuki, wreszcie zostaje członkiem grupy Pięte Koło działającej w Łodzi w latach 1957–1960 i łączącej malarzy, poetów, architektów oraz historyków sztuki.

Miasto opuszcza we wrześniu 1962 roku jako dojrzały twórca tuż przed czterdziestką. Od tego czasu do śmierci jest już związany z Krakowem, gdzie pracuje w Akademii Sztuk Pięknych.

Wystawa okresu łódzkiego obejmuje wybór głównie prac malarskich Jerzego Nowosielskiego z kolekcji własnej Muzeum Sztuki w Łodzi, oraz z kolekcji Teresy i Andrzeja Starmachów w Krakowie, a także ze zbiorów Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Łódzkiego, Miejskiej Galerii Sztuki w Łodzi, Muzeum Częstochowskiego, Muzeum Narodowego w Gdańsku, Muzeum Narodowego w Kielcach, Muzeum Narodowego w Lublinie, Muzeum Narodowego w Poznaniu, Muzeum Narodowego w Warszawie, Muzeum Okręgowego im. Leona Wyczółkowskiego Bydgoszczy, Muzeum Okręgowego w Toruniu, Muzeum Sportu i Turystyki w Warszawie, Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze i kolekcji prywatnych. Osobna część wystawy to projekty scenograficzne i lalek, w tym te przygotowane wraz z żoną z kolekcji Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi oraz dokumentacja przedstawień z Teatru Pinokio w Łodzi. Będzie można też zobaczyć tkaniny studentów z Akademii Sztuk Pięknych w Łodzi zrealizowane pod kierunkiem Jerzego Nowosielskiego.

Paulina Kurc-Maj